

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Заняття І. Феномен демократичної соціальної політики

1. Актуальність вивчення й наукової розробки соціальної політики в Україні.
2. Основні соціальні проблеми сучасної України та можливі шляхи їх розв'язання.

Література до семінарського заняття

а) Першоджерела: 1, 4, 7, 8.

б) Підручники, посібники, монографії: 9, 12, 13, 29, 35, 51, 59.

в) Наукові статті: 1, 9, 11, 13, 20, 25, 27, 28, 32-36, 39-42, 58, 84, 114.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Вибір моделі соціальної політики в Україні та її теоретичне обґрунтування: між лібералізмом і радянською спадщиною.
- Залежність економічних перетворень в Україні від стабільного соціального становища й ефективного розвитку соціальної сфери.

Заняття ІІ. Формування сучасних підходів до соціальної політики

1. Історія розвитку соціальної політики у ХІХ-ХХ ст.
2. Наукові засади демократичної соціальної політики у ХХ ст.
3. Соціал-демократична концепція соціальної політики та соціального прогресу.

Література до семінарського заняття

а) Першоджерела: 4.

б) Підручники, посібники, монографії: 7-8, 20, 24, 28, 53, 56, 58.

в) Наукові статті: 16-17, 19, 30, 35, 44-47, 56.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Залежність становлення демократичної соціальної політики у західних країнах від розгортання робітничого й соціалістичного

- руху, історичного змагання західної та радянської соціальних систем.
- Еволюція соціал-демократичних підходів до економічної та соціальної політики протягом XX ст.: від марксизму до соціал-лібералізму.
  - Кейнсіанські підходи та можливості їх практичної реалізації в сучасних умовах.
  - Шведська модель: переваги та недоліки.

Заняття III. Соціальна держава та соціальна ринкова економіка

Соціальні права людини та їх забезпечення.

Соціальне регулювання ринкової економіки.

Основні засади держави загального добробуту та її національні моделі.

Література до семінарського заняття

а) Першоджерела: 1, 4, 27.

б) Підручники, посібники, монографії: 7, 12-14, 16, 24, 27, 33, 53-58.

в) Наукові статті: 7-8, 10, 12, 16-17, 19, 28-31, 33, 43-48, 56.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Тлумачення поняття “соціальна держава” різними політичними силами: соціал-демократи, ліберали, консерватори тощо.
- Принципи свободи, справедливості, рівності у теорії і практиці соціальної держави.
- Принципи соціальної держави та свободи підприємництва: складність взаємозв’язку.
- Соціальні права і соціальні гарантії; держава як гарант соціального розвитку й прав людини на соціальну підтримку.
- Фінансування соціальних програм: перерозподільчі механізми, їх позитивні й негативні риси.
- Проблема бюрократизації соціальної держави.
- Девальвація принципів соціальної держави у зв’язку з неоліберальною хвилею та процесами глобалізації ринкової економіки наприкінці XX – на поч. XXI ст.
- Соціальна держава в Україні: суперечливий досвід 1990-х років, декларації і реалії.

Заняття IV. Регулювання соціально-трудова відносин

1. Історичне формування та основні засади соціального партнерства.
2. Національні моделі соціального партнерства.
3. Становлення соціального партнерства в Україні.

Література до семінарського заняття

- а) Першоджерела:** 1-2, 6, 8, 22-24, 30, 37, 38.
- б) Підручники, посібники, монографії:** 7-8, 10-11, 13-14, 17-21, 24-25, 28, 31, 40-41, 51, 55.
- в) Наукові статті:** 16, 19, 23. 29-30, 47, 53, 65, 76, 80-83.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Різноманіття моделей, ступінь розвиненості й реалізованості принципів соціального партнерства у розвинених країнах.
- Реальні права й можливості профспілок у тих чи інших національних моделях.
- Класова боротьба: історичне минуле чи актуальна проблема?
- Переваги і недоліки двосторонньої та тристоронньої моделі (біпартізму та трипартізму).
- Ідеологія і політика консерваторів і неолібералів у питаннях соціально-трудова відносин.
- Особливості японської моделі соціально-трудова відносин та можливості опанування цього досвіду.

Заняття V. Політика зайнятості: соціальний аспект

1. Безробіття як соціальна проблема для людини й для суспільства.
2. Основні засади політики зайнятості: зарубіжний та вітчизняний досвід.
3. Політика соціального захисту від безробіття в розвинених країнах та в Україні.

Література до семінарського заняття

- а) Першоджерела:** 2, 5, 15, 24, 28, 35, 37, 39.
- б) Підручники, посібники, монографії:** 11, 13-15, 17-23, 25-28, 30, 42, 50, 55.
- в) Наукові статті:** 1, 13, 19, 23, 41-42, 77-78, 97-113.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні

дискусійні моменти:

- Різні тлумачення понять “повна”, “ефективна”, “раціональна” зайнятість, їх співвідношення.
- Різні тлумачення економічного й соціального значення безробіття для суспільного розвитку, ступені його проблемності.
- Неоднозначність феномену гнучкого ринку праці та принципів його регулювання.
- Пріоритетність тих або інших заходів в межах активної політики зайнятості.
- Проблема прав роботодавця та профспілки у питаннях працевлаштування і звільнення робітників.
- Проблема суперечності принципів мобільності робочої сили та соціальних гарантій зайнятості.
- Проблеми соціальної підтримки окремих категорій населення на ринку праці.
- Проблеми умов надання та припинення допомоги по безробіттю.

Заняття VI. Основні засади політики соціального захисту соціально вразливих верств населення

1. Основні напрямки політики соціального захисту в розвинених країнах та в Україні.
2. Пенсійні системи розвинених країн та пенсійна реформа в Україні.
3. Соціальний захист малозабезпечених, багатодітних та неповних сімей.
4. Соціальний захист інвалідів та непрацездатних громадян.

Література до семінарського заняття

- а) Першоджерела:** 1, 3, 5, 7, 9, 12-14, 16-20, 23-24, 26-29, 32-36.
- б) Підручники, посібники, монографії:** 11-14, 16, 21, 25, 35, 43-44, 47, 53-54, 57-58.
- в) Наукові статті:** 1, 9, 21-27, 33, 48-64, 66, 68-72, 75, 98.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Термінологічні розбіжності у питаннях соціального захисту, забезпечення, допомоги, підтримки, побудови комплексних систем, моделей.
- Наявність широкого та вузького тлумачення соціального захисту, що залежить як від наукових, так і від ідеологічних поглядів авторів.
- Пріоритетність принципу адресності або категоріальності у

- наданні соціальної допомоги, здійсненні соціальної підтримки.
- Національні особливості соціального захисту, що історично склалися у розвинених країнах.
  - Завуальований відхід від принципів соціальної держави наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст.

Заняття VII. Політика у сфері надання соціальних послуг населенню

1. Політика у сфері освіти: зарубіжний і український досвід.
2. Політика у сфері охорони здоров'я: зарубіжний і український досвід.
3. Політика у сфері житла та житлово-комунальних послуг: зарубіжний і український досвід.

Література до семінарського заняття

а) Першоджерела: 1, 5, 8, 10, 15, 21, 25, 31-32, 35.

б) Підручники, посібники, монографії: 12-14, 16, 21, 25-26, 28, 31, 55.

в) Наукові статті: 10, 13, 35-41, 85-96, 99, 108.

При підготовці до семінару звернути увагу на наступні дискусійні моменти:

- Межі застосування ринкових принципів у системі соціальних послуг.
- Проблема доступності та якості соціальних послуг, зокрема на пострадянському просторі.
- Зв'язок соціальних послуг з іншими напрямками економічної і соціальної політики.